

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב"ה

תיק 1272876/5

בבית הדין הרבני האזורי ירושלים

לפני כבוד הדיינים:

הרב שלמה תם – אב"ד, הרב מנחם האגר, הרב אריאל שוייצר

התובע: פלוני (ע"י ב"כ עו"ד גרמי שטרן)

נגד

הנתבעת: פלונית (ע"י ב"כ עו"ד משה יעקב קרו)

הנדון: בעלות וחלוקת אתר אינטרנט

פסק דין

לפנינו נדון רכוש הצדדים, וחלוקת הרכוש.

רקע ועובדות

הצדדים נישאו לפני למעלה משלושים שנה.

האישה עסקה בהפעלת אתר שעניינו היה שיעורים והדרכה, ולצורך הפעלתו היו דרושים קודים וסיסמאות שהיו ביד האיש.

ב-2020 הם נפרדו זה מזה.

בב' בניסן תש"פ (מרץ 2020) עשו הצדדים הסכם בעניין הרכוש, וז"ל:

האיש ימסור את כל הקודים והסיסמאות של העסק לאדם שלישי מוסכם ביום פלוני אלמוני. לאחר שקיבל האדם המוסכם את הקודים ואישור את תקינותם, תקבל האישה את הקודים והסיסמאות כנגד חתימתה על העברת הכסף בבנק לידי האיש.

[...]

לאחר ביצוע הפעולות הנ"ל יגיעו הצדדים בהסכמה לבית דין/בורר מוסכם אשר יכריע בעניין העסק.

הסכם זה לא אושר בערכאה משפטית כלשהי.

ביוני 2020 הגיש האיש בקשה ליישוב סכסוך. לאחר מכן הגישו הצדדים בקשה לאישור הסכם גירושין וסידור גט, וביום 9/9/2020 אושר ההסכם שביניהם וסודר להם גט.

בהסכם נאמר כי כל הנושאים הנלווים לגט לא הוכרעו ביניהם, והם יידונו בערכאה המוסמכת.

ביום י"ג בסיון תשפ"א (24/05/2021) התקיים דיון בנושא הרכוש.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

בדיון נאמר כי האיש אמור לקבל מתמורת הדירה שנמכרה סך של 280,000 ₪. סכום זה נמצא בחשבון בנק משותף, והוצאת הסכום דורשת את אישור האישה, אך האישה סירבה לאשר לתת לאיש סכום זה.

מאידך גיסא, האישה טוענת שהאיש היה אמור לתת לה סיסמאות לאתר שהפעילה, הוא לא עשה זאת, ואף הזיק לה והבריח ממנה לקוחות, ובסופו של דבר נאלצה לפתוח אתר חדש בעלות של 50,000 ₪. גם היו לקוחות קיימים של האתר הישן שלא ידעו על האתר החדש וכתוצאה מזה הפסידה האישה לקוחות. לדבריה על האיש לשלם את נזקה. בנוסף טענה שהאיש לא שילם לה מזונות כלל וכלל למרות פסיקת ביה"ד, וזו עילה נוספת להותיר את הסך הנ"ל בחשבון כדי לגבות ממנו את מזונות העבר והעתיד.

הצדדים הסכימו בדיון שביה"ד ידון לפי דין תורה, וביה"ד הורה לצדדים להגיש סיכומים בנושא זה. סיכומי הצדדים הגיעו, ולהלן עיקרי טענותיהם:

טענות האיש

א. האישה אינה רשאית להחזיק בכספים המגיעים לאיש מתמורת הדירה בגין טענותיה בעניין הסיסמאות.

ב. האתר שייך לאיש מחמת הנימוקים דלהלן: הוא אסף את החומרים והתכנים עבור האישה, הוא הקים את האתר וטיפעל אותו מבחינה טכנית, מעשי ידיה של האישה לבעלה, ומה שקנתה אישה קנה בעלה.

ג. לביה"ד אין סמכות לדון בתביעת הנזיקין של האישה.

ד. גם יש לדחות את תביעת הנזיקין של האישה: מדובר בנזקי גרמא, מה גם שהאיש טוען שלא הבריח לקוחות, ובנוסף – האתר שייך לאיש כאמור לעיל.

ה. האיש מבקש לחייב את האישה לשלם לו מחצית משווי העסק, ולשם כך יש למנות מומחה שיעריך את שווי.

טענות האישה

א. האישה מבקשת את הבעלות על האתר הישן רק כדי להפנות את לקוחותיה אל האתר החדש, אך אין שום צורך לשום את שווי האתר היות שכעת בוודאי אינו שווה כלום.

דיון והכרעה

בנושא סמכות ביה"ד, לדעתנו יש לביה"ד סמכות לדון בתביעת הנזיקין של האישה הואיל שהיא קשורה קשר הדוק עם חלוקת הרכוש, והיא חלק אינטגרלי ממנה. לדוגמא, מעשים שבכל יום שביה"ד דן בנושא דמי שימוש למרות שאין זה נדון של חלוקת רכוש, אלא מכיוון שנושא זה קשור באופן הדוק לחלוקת הרכוש הריהו כמו חלוקת הרכוש ובסמכותו של ביה"ד.

יצוין כי בחוק שיפוט בתי דין רבניים לא סויגה סמכות ביה"ד לדון דווקא בחלוקת הרכוש ופירוק השיתוף, אלא נאמר שם:

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

הוגשה לבית דין רבני תביעת גירושין בין יהודים, אם על ידי האשה ואם על ידי האיש, יהא לבית דין רבני שיפוט יחודי בכל ענין הכרוך בתביעת הגירושין, לרבות מזונות לאשה ולילדי הזוג.

ברור לחלוטין שכל תביעה ממונית בין הצדדים משפיעה על אופן חלוקת הרכוש בין הצדדים ואיזון המשאבים. מה גם שהנזק המדובר הוא קשור לגירושין של הצדדים. לפיכך בלא ספק תביעה זו יכולה להיכרך בגירושין הצדדים יחד עם נושא רכוש הצדדים וכחלק אינטגרלי ממנו. בעניין ההסכם שנעשה בב' בניסן תש"פ, היות שלא אושר בשום ערכאה אין לו תוקף כלל וכלל, וביה"ד לא יתייחס אליו.

בענין שווי האתר וחלוקתו

במקרה דנן האשה פתחה אתר להפצת שעורי תורה שהיא בעצמה מלמדת שעורים לנשים בשפה האנגלית בנושאים שונים, ושעורים אלו נרכשים דרך האתר בתשלום.

נושא הבעלות על אתר אינטרנט הוא סוגיה חדשה יחסית: מדובר לכאורה בדבר לא ממשי, שלא מצאנו כמותו בש"ס ובפוסקים הקדמונים, גם לא מצאנו דרכי קניין ב'רכוש' מסוג כזה.

וז"ל הרמב"ם (הל' מכירה פכ"ב הי"ג-יד):

אין אדם מקנה, לא במכר ולא במתנה, אלא דבר שיש בו ממש. אבל דבר שאין בו ממש אינו נקנה. כיצד: אין אדם מקנה ריח התפוח הזה או טעם הדבש הזה או עין הבדולח הזה, וכן כל כיוצא בזה.

עם זאת, הפסיקה המקובלת היא שיש בעלות על זכויות יוצרים ועל יצירה רוחנית כגון תוכנה, אתר אינטרנט, חידושי תורה, פטנט וכו', ראה פס"ד של מרן הגר"ע יוסף זצ"ל בשו"ת יביע אומר ח"ז חו"מ סימן ט' דכתב למסקנה "פשט המנהג לאסור הן מדינא דמלכותא דינא הן ע"פ גזירת המחברים והיוצרים".

אכן, לטענת האיש גם הוא היה שותף ביצירה זו, הוא עסק בצד הטכני בתפעול האתר ובהחזקת סיסמאות לכניסה לאתר, אך אין ספק כי פתיחת האתר והכנסת שעורי תורה והפצתם באתר הוא מעשי ידי האשה. שווי האתר הוא התוכן הקיים בו, והם שיעורי התורה אשר האשה מרצה לנשים ונרכשים באתר בתשלום. לפיכך יש לקבוע כי הבעלות על האתר הישן היא של שני הצדדים.

אולם יש להוסיף ולהדגיש כי יתכן שכל הדיון על הבעלות על האתר הישן אינו נצרך הואיל והעסק הישן נסגר, וכעת אינו שווה דבר, והאתר החדש הוקם על ידי האשה רק לאחר שכבר נפרדו דרכיהם, בתקופה שהבעל אינו זנה, וכתב בבאר היטב סימן פ' סק"א דכל שלא זנה אע"פ שלא בא העיכוב ממנו ואפילו שלא אמרה בפירוש איני ניזונית ואיני עושה, מעשי ידיה שלה, ומקורו הוא בשו"ת מהרי"ט ח"ב חו"מ סימן ס"ז והובא בכנה"ג כאן, וכ"כ בשו"ת מהר"י באסן סימן מ'. לפיכך האתר החדש שייך לאשה.

עוד יש להוסיף מצד אחר, בדין הכנסות ממלאכה שאין האשה חייבת לעבוד בה, מי זוכה בהם – האם דינם כמעשי ידיה שהם לבעל או הוי כהעדפה שע"י הדחק. בפס"ד של הגר"א גולדשמידט זצ"ל בפד"ר כרך א עמוד 92 דן בשאלה זו, והביא בזה מחלוקת הראשונים, והעלה דאין מוציאין מיד המוחזק. בנידון דנן האתר החדש רשום על שם האשה בלבד והיא מוחזקת באתר, הרי שאין להוציא ממנה את הכספים שהתקבלו מהאתר.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

טענת האישה לחיוב האיש בנזיקין במה שלא מסר לה את הסיסמאות

יש להשוות דין זה למי שנעל ביתו של חברו ולא מניחו להיכנס אליו שפטור מלשלם, כמבואר בתוספות בבא קמא דף כ עמוד א, "דאפילו גירשו חברו מביתו ונעל דלת בפניו אין זה אלא גרמא בעלמא", וכן הובא בפסקי הרא"ש בבא קמא פ"ב ס"ו ונפסק ברמ"א חו"מ שסג ו.

הב"ח (שם) הקשה ממה דקי"ל דשבת אפילו שלא במקום נזק כגון דאהדיק באגדרוניה חייב כדאיתא בפרק [החובל] (ב"ק פה, ב), א"כ מדוע נעל ביתו של חברו פטור? וכתב דצריך לחלק בין אהדיק באגדרוניה דהו"ל מזיק בידיים כשהכניסו לחדר וסגרו בתוכו דהתחיל ההיזק מיד בידיים ממש לבין גירש חברו מביתו ונעל הדלת בפניו דלא התחיל ההיזק עכשיו מיד אלא אח"כ כשלא יוכל להכניס בתוכו דיוורין מפני נעילתו ואלמותו עכ"ל ע"ש.

במקרה דנן שלא גירש האיש את האישה מהאתר ונעל בפניה את הדלת אלא רק לא מסר לה את הסיסמאות נראה דגם לדעת הב"ח הוי גרמא ופטור.

הקצות שם הקשה על הב"ח וז"ל:

והבדיל בין השוין, דאהדיק באגדרוניה נמי מחייב במה שלא יוכל אח"כ להשכיר את עצמו ונימא שאין ההיזק מתחיל עכשיו.

כלומר, לפי דברי הקצות גם באהדיק באגדרוניה, פעולת השכירת עצמו לוקחת זמן ואינה באה מידית וא"כ ע"פ סברת הב"ח הוי גרמא ופטור.

הקצות תירץ וז"ל:

אלא דלא קשה מידי דודאי גבי אדם באדם התורה רבתה לחייבו בד' דברים ואפילו שבת שלא במקום נזק, אבל בנזקי שור לא חייבתו התורה אלא בנזק בלבד מש"ה בנועל ביתו דליכא דין נזק אלא במה ששובת החנות ממלאכתו ואין דין שבת באדם דאזיק שור או שאר ממון, ואפילו בכחש דהדר יש פוטרינ משום דהו"ל שבת וכמבואר בסימן ש"ז (סעיף ו'), ואפילו למאן דמחייבי אינו אלא משום דדנו אותו לדין נזק, אבל בנועל ביתו דודאי לית ביה משום נזק לכ"ע פטור, וכן בנועל בהמת חברו פטור משום דאין שבת בבהמה, אבל האי דאהדיק באגדרוניה אדם באדם וחייב משום שבת וזה פשוט וברור.

כלומר החיוב של שבת הוא רק כמשבית את האדם עצמו, אבל כשאדם נועל כליו של אדם אין דין שבת בכליו ולכן פטור.

המבואר בדברי הקצות במקרה דנן שלא מסר את סיסמאות האתר לאשה הוי כנועל כליו של אדם, ופטור.

יסוד זה הובא גם בקצות סימן של"ג סק"ב וז"ל:

אבל אם היו נשכרין אמש. ריש פרק האומנין (ב"מ עו, ב) תניא השוכר את האומנין והטעו את בעל הבית או בעל הבית הטעה אותן אין להם זה על זה אלא תרעומת, במה דברים אמורים שלא הלכו אבל הלכו חמרין ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שדה לחה נותן להם שכרן. וז"ל תוס' (ד"ה אין להם), וקשה לר"י דהא קי"ל כר' מאיר דדאין דינא דגרמי (ב"ק ק, א) א"כ אמאי לא יתן להם כפועל בטל כיון שעל ידו נתבטלו אותו היום, וי"ל דמיירי כשחוזר בו עוד ימצאו להשתכר, ומ"מ יש עליו תרעומת שעתה לא ימצאו אלא ע"י טורח ע"ש. וקושיא זו נתקשו בו כל הראשונים. עוד תירצו דמיירי דגם מתחלה לא היה להם מקום אצל מי להשתכר עיין בנימוקי יוסף (מו, ב בדפי הרי"ף). ובני הבחור המופלא כמ"ר יוסף דוב בער ש"ן הקשה מה בכך שנתבטלו על

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ידו ממלאכה דהא קי"ל המבטל כיסו של חברו פטור (ירושלמי ב"מ פ"ה ה"ג) וכן נועל חנותו של חברו פטור, וא"כ אפילו מצאו אדם להשתכר והיום לא מצאו נמי אין בו משום מזיק כיון דאינו אלא כנועל דלת חנותו של חברו. והשבתי לו דשאני נזקי ממון מנזקי גופו, והוא דבאדם דאזיק שור ליכא אלא נזק, אבל אדם דאזיק אדם חייב בד' דברים ואחד מהן הוא שבת, ואפילו שבת שלא במקום נזק נמי חייב וכגון דאחדקיה באנדרוניה נמי חייב כמבואר בפרק החובל (ב"ק פה, ב), ומש"ה במבטל כיסו של חברו או נועל חנות חברו דליכא דין שבת בנזקי ממון מש"ה פטור עלה, אבל באדם דאזיק אדם דחייב בשבת כמו בנזק וא"כ לר' מאיר דדאין דינא דגרמי הוי גורם לשבת וחייב עלה.

ולפ"ז דווקא בפועלים הוא דחייב משום דינא דגרמי היכא דמצאו אדם להשתכר והיום לא מצאו מקום להשתכר, אבל שכר בהמותיו ולא התחיל במלאכה אפילו מצאו אדם להשתכר והיום לא מצא אין זה אלא כמבטל כיסו של חברו ואין בו נזק כלל ופטור.

והנימוקי יוסף (ב"ק ח, ב בדפי הרי"ף) הביא את דעת הרמ"ה החולק על הרא"ש וסובר שנועל ביתו של חברו חייב, והביא ראיה לדבריו משבת שלא במקום נזק כגון דאחדקיה באנדרוניה חייב כדאיתא פרק החובל דף פ"ה, דכל היכא דקיימא לאגרא אפילו לא דר ביה חייב ע"ש.

והקצות תמה עליו שהרי התם באינדרונא אדם באדם וחייב משום שבת, אבל בנועל חנות דהוי ליה אדם בשור פטור משבת.

ובשו"ת בית אפרים חו"מ סימן ה יישב דעת הרמ"ה מקושיית הקצה"ח כדלהלן:

התוס' בגיטין מב ב ד"ה ושור כתבו שהיו שרצו לפטור מי ששכר מחברו סוס ותחב לו מסמר ברגלו ומחמת כן כשחזר הסוס למשכיר התבטל הסוס ממלאכתו, שהשוכר פטור מכלום, שהרי לרבא בגמ' שם אינו חייב על זה אלא שבת, וכיוון שאין חיוב שבת לבהמה כמו שדרשו בגמ' לעיל כו א את הפסוק "איש כי ייתן מום בעמיתו" המחייב ארבעה דברים, איש בעמיתו ולא שור בעמיתו, כך יש לדרוש איש בעמיתו ולא איש בשור, ולכך אדם שהזיק שור פטור מתשלומי שבת.

אך הביאו התוספות שיטת ר"ח שחולק וסובר שאין להביא ראיה מאדם לבהמה, ואף ששור שלא הזיק לאדם אלא רק גרם לו שבת, אינו חייב לשלם על שבתו, מכל מקום אדם שהזיק בהמה משלם שבת אף אם לא הוזק השור. ביאור דבריהם שכל הטעם שאין תשלום שבת על מי שמזיק בהמה, היינו משום ששומת הבהמה היא לפי כמה שהיא עומדת לימכר בכל יום, וע"י המכה פוחת דמי מכירתה, ואם כן כל שבת של בהמה שמפחיתה ממכירתה ממילא הוא כלול בכלל חיוב הנזק, והתשלום הוא מדין נזק.

ואם כן ניחא דעת הרמ"ה שלכן גם מי שנועל דלת של חברו חייב לשלם לו מדין נזק, שהרי אם ירצה למכור עתה את הבית, הלוקח לא יוכל להשתמש בבית, וממילא השווי הוא פחות ולכן חייב.

במקרה דנן נראה שהואיל והאיש לא עשה פעולה אקטיבית ולא גירש את האישה מהאתר ונועל בפניה את הדלת אלא רק לא מסר לה את הסיסמאות בשב ואל תעשה – הוי גרמא ופטור גם לדעת הרמ"ה.

בקשת האישה למסור לה את הסיסמאות של האתר כדי להפנות את לקוחותיה לאתר החדש

אמנם מצאנו בפוסקים הדין שכופין על מידת סדום הוא רק בדיעבד אם השתמש בשלו לא יחייבו אותו לשלם משום כך, אך לכתחילה אין להתיר לחברו להשתמש בשלו מחמת מידת סדום, ראה תוספות בבא קמא כ ע"ב. כך גם מבואר ברמ"א חו"מ שסג ו.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

אולם כל זה אם הבעלים יכול להשתמש ולהרויח אלא שאינו רוצה, בזה אמרינן שאין להתיר להשתמש בשל חבירו ללא רשותו. אבל במקרה שהבעלים אינו יכול כלל להשתמש בנכסיו בזה חלקו הפוסקים האם חובה עליו לאפשר לזולת להשתמש מחמת כופין על מידת סדום.

דעת הרמ"א שם :

הגה : ודוקא שכבר דר בו אבל לא יוכל לכופו לכתחילה שיניחנו לדור בו אע"פ דכופין על מידת סדום במקום שזה נהנה וזה אינו חסר ה"מ בדבר דאי בעי ליהנות לא יוכל ליהנות אבל בכי האי גוונא דאי בעי בעל החצר ליהנות ולהרויח להשכיר חצירו היה יכול אלא שאינו רוצה אין כופין אותו לעשות בחנם (מרדכי ונ"י פרק הנ"ל).

מבואר שאם אינו יכול ליהנות כלל מרכושו כופין על מידת סדום, ואפילו לכתחילה רשאי להשתמש. וכ"כ שם הפ"ת סק"ג וז"ל :

דאי בעי ליהנות כו'. משמע שדבר שאינו יכול להרויח בו יכול זה לכופו אף לכתחילה.

אך הפתחי תשובה שם הביא בשם תשובת נודע ביהודה תניינא [חו"מ] סי' כ"ד שחולק וכתב דפשוט שזה רק להרמב"ם [פי"ב משכנים ה"א, המובא] בריש סימן קע"ד אבל לדעת הרא"ש [ב"ב פ"א סי' מ"ו] כו', ע"ש.

וז"ל הפ"ת בסימן ק"ע ס"א :

כולם מתקנות עם העליונה. עיין בתשובת נודע ביהודה תניינא [חו"מ] סימן כ"ד שכתב, דדוקא בכה"ג שכולם באים וצריכים להשקות צריך התחתון לסייע לעליון, כי גם הוא צריך שילכו המים דרך שם, אבל אם כבר חפר העליון ולהתחתון שדה שלא היה דרכו לזרוע, אך עתה שכבר חפר העליון רוצה הוא לחפור יותר שיגיע הנהר גם לשדהו ויזרענה, ובא העליון להוציא מן התחתון שיסייע לו מה שכבר חפר, בזה אין התחתון צריך ליתן לסייע למה שחפר העליון, דהוי זה נהנה וזה לא חסר ולא גרם לו הוצאה יתירה ע"י שדה שלו. ואמנם בזה אם העליון טען אם לא תסייעני אשוב לקלקל מה שתקנתי ואסתום מה שחפרתי, וגם לי וגם לך לא יהיה, נלע"ד שיכול העליון לעשות כן, ואף דכופין על מידת סדום, אומר אני דלא שייך בזה מידת סדום, כיון שידוע שהתחתון צריך לזה ויהיה מוכרח לפייסו בזו. ולא מיבעיא לדעת הרא"ש [ב"ב פ"א סי' מ"ו] שהוא דעת הי"א שהביא רמ"א בסימן קע"ד סעיף א' בהג"ה, פשיטא דלא שייך כופין במידי שידוע שחבירו יהיה צריך להעלות לו בדמים, אלא אפילו לדעת הרמב"ם [פי"ב משכנים ה"א] שהוא דעת המחבר שם בשו"ע, מ"מ היינו בשדה של שותפות שיש לזה זכות כמו לזה ועדיין לא הוכר חלקו של שום אחד, ושום אחד לא הוציא הוצאות כלום, ס"ל להרמב"ם שכופין על מידת סדום, אבל היכא שזה הוציא הוצאות וחפר נגד שדה שלו שיבואו המים לשם, ואח"כ רוצה זה שלמטה ליהנות מהחפירה זו בחנם וליהנות משל חבירו ממש, לא שייך כופין על מידת סדום, והרי זה דומה למי שרוצה לדור בחצר חבירו אפילו בלא קיימא לאגרא, וכי יש שום הוה אמינא שיכוף זה את חבירו שיניחנו לדור בחצירו חנם. ועד כאן לא אמרו [ב"ק כ' ע"ב] אלא שכבר דר בו שאין צריך להעלות שכר על העבר, ועיין בתוס' ב"ק כ' ע"ב בד"ה הא אתהנית. ואמנם מדברי המרדכי בפרק כיצד הרגל [ב"ק סי' ט"ז] שהביא רמ"א בסימן שס"ג סעיף ו' שכתב הטעם שלא יכול לכופו לדור בו בחנם, משום דאי בעי בעל החצר להשכירו היה יכול כו', משמע שדבר שאינו יכול להרויח בו יכול זה לכופו אף לכתחילה, מ"מ נלע"ד דעכ"פ פשוט

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

שזה רק להרמב"ם בריש סימן קע"ד הנ"ל, אבל לדעת הרא"ש הנ"ל פשיטא דלא שייך בזה כופין על מדת סדום, עכ"ד ע"ש. עכ"ל.

ביאור דברי הנו"ב, דבשו"ע חו"מ סימן קע"ד ס"א דעת השו"ע והרמב"ם וז"ל:

האחין או השותפין שבאו לחלוק השדה וליטול כל אחד חלקו, אם היתה כולה שוה לגמרי חולקין לפי המדה בלבד. ואם אמר אחד: תנו לי חלקי מצד זה כדי שיהא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הכל שדה אחד, שומעין לו, וכופה אותו על זה, שעיקר בדבר זה מדת סדום היא, הג"ה וי"א דאין שומעין לו, אלא צריך להעלות בדמים עד שיתרצו חביריו, (טור בשם הרא"ש), עכ"ל.

דעת הרא"ש שיוכל האח האחד לעכב את האח השני שלא יקבל את השדה סמוך לשדה אחר שלו והטעם הוא הואיל ויש לו זכות בגורל שאם יפול הגורל לאח השני בין שתי השדות, הרשות ביד האח לבקש ממנו דמים רבים כדי לקבל את השדה הסמוכה לשדהו.

מכאן מסיק הנו"ב שגם בדבר שאינו יכול להרויח בו אין כופין אותו על מדת סדום לתת לאחיו את השדה הסמוכה למצרו, שלא כדעת הרמ"א סימן שס"ג ס"ו.

וכן כאשר העליון הוציא הוצאות וחפר נגד שדה שלו שיבואו המים לשם, ואח"כ רוצה זה שלמטה ליהנות מהחפירה זו בחנם וליהנות משל חברו ממש, לא שייך כופין על מדת סדום.

גם בתשובת בית אפרים חלק חו"מ סי' מ"ט חולק על הרמ"א וכתב וז"ל, רצ"ע על הרמ"א בסימן שס"ג שכתב טעמא כיון דהוה מצי לארווחי אלא דלא בעי, והוא מדברי המרדכי [המובא בציונים אות י"ב], אבל מדברי הפוסקים לא משמע כן אלא דאפילו היכא דלא שייך האי טעמא לא מצי לכופו לכתחילה, עיין בנ"י ב"ק [ח' סוף ע"ב מדפי הרי"ף] בשם הרא"ה, וכן מוכח להדיא מדברי התוס' ב"ב דף י"ב ע"ב [ד"ה כגון] בשם הריצב"א, והר"ר ישעיה הובא בש"מ ב"ק דף כ' [ע"א ד"ה לא צריכא], שתירצו דהא דאיצטריך קרא בבכור דפלגין ליה אמצריו משום דבעלמא אין כופין על מדת סדום אם הוא מוחה ומונע, ע"ש, עכ"ל.

ומלבד זאת יש להעיר דלכאורה דברי הרמ"א בסימן שס"ג ס"ו סותרים למה שכתב בסימן קע"ד ס"א שפסק כדעת הרא"ש, אלא אם נאמר שבסימן קע"ד מדובר בשדה בית הבעל, דאז יש לאח טענה דפעמים שדה זו מתברכת יותר משאר שדות כפי שכתב רש"י שם, אולם ר"ת חולק וסובר דגם בשדה בית השלחין אין כופין את האח לתת לאחיו את השדה סמוך למצרו, והרמ"א שם לא חילק כן.

ולכן לאור האמור בהסתמך על דעת הפוסקים הנ"ל, אין מקום לחייב את האיש לתת לאשה את סיסמאות האתר בחינם, ולא גרע מדין הנ"ל, דאם אמר האח אחד: תנו לי חלקי מצד זה כדי שיהא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הכל שדה אחד, דלדעת הרמ"א אין שומעין לו, ואין כופין אותו על זה.

למרות כל האמור, בנדון דידן נראה שהאתר אין בו כדי חלוקה ומשכך יש לומר במקרה זה "גור או איגוד" כמבואר בסימן קע"ג. אולם לאתר אין שווי בשוק ועל כן יש להורות לצדדים להסדיר את הנושא בדרך של התמחרות.

מסקנה

א. תביעת הנזיקין של האישה נגד האיש שהוצרכה להקים אתר חדש מכיוון שהאיש לא העביר לה את הסיסמאות נדחת.

מדינת ישראל

בתי הדין הרבניים

ב. בקשת האיש לקבל חלק בעסק האתר שפתחה האישה נדחית.

ג. בקשת האישה לחיוב האיש למתן הפניה מהאתר הישן לאתר החדש ללא כל תמורה, נדחית, וביה"ד סבור כי יש לפעול להסדרת הנושא בדרך של התמחרות ב"גוד או אגוד", דהיינו, האישה תציע מחיר לאיש עבור קניית חלקו בסיסמאות כפי שנראה בעיניה ראוי לה, והאיש יהיה חייב להיעתר לבקשתה/הצעתה, אלא אם כן האיש מצדו יציע מחיר גבוה יותר (ואז יהיה עליו לשלם את הצעתו לאישה כדי להותיר ברשותו את הסיסמאות).

מותר לפרסם לאחר השמטת פרטים מזהים.

ניתן ביום ו' באדר א' התשפ"ב (07/02/2022).

הרב אריאל שוייצר

הרב מנחם האגר

הרב שלמה תם – אב"ד

מסמך זה עלול להכיל שינויי עריכה והגהה